

Onderbouwing advies gemeenteraad Waalre

Inleiding

Het Commissariaat voor de Media verzoekt de gemeenteraad advies uit te brengen over Stichting Omroep Eindhoven en Omgeving om in aanmerking te komen als lokale omroep voor Waalre, Eindhoven en Geldrop-Mierlo. Voordat het Commissariaat een beslissing neemt over deze aanvraag, dienen de gemeenteraden op grond van artikel 2.61 tweede lid van de Mediawet 2008 te controleren of de omroep voldoet aan de uitvoeringseisen die deze wet stelt.

De aanwijzingsperiode lokale omroep Stichting Omroep Eindhoven e.o. (ook wel Studio040) loopt dit jaar af op 18 december 2023. Daarom heeft gemeente Waalre op 1 maart 2023 een bekendmaking gepubliceerd dat lokale omroepen zich kunnen inschrijven bij de gemeente en het Commissariaat voor de Media als nieuwe lokale omroep voor Waalre.

Stichting Omroep Eindhoven e.o. (Studio040) heeft zich ingeschreven voor Waalre, Eindhoven en Geldrop-Mierlo bij het Commissariaat voor de Media en bij de 3 genoemde gemeenten. Het Commissariaat voor de Media vraagt een gemotiveerd advies aan de gemeenteraad over de aanvraag van Streekomroep Eindhoven en omgeving om net zoals de afgelopen periode de lokale omroep voor Eindhoven, Geldrop-Mierlo en Waalre te blijven.

Eindhoven en Waalre hebben slechts één aanvraag ontvangen van Streekomroep Eindhoven (Studio040). De gemeente Geldrop-Mierlo heeft een tweede aanvraag ontvangen van Stichting Studio 24. Geldrop-Mierlo had een inspanningsverplichting voor het samengaan van Streekomroep Eindhoven en Studio24. De termijn voor het bevorderen van het samengaan van Geldrop-Mierlo is 29 september 2023.

Na contact met de gemeente Geldrop en Mierlo blijkt dat het samengaan van de twee omroepen (Studio040 en Studio24) niet succesvol is geweest. Geldrop schrijft daarom nu criteria op waaraan een omroep moet voldoen. Deze worden op 19 september 2023 aan de raad via een RIB voorgesteld en op 3 oktober 2023 vastgesteld. Geldrop vraagt uitstel bij het Commissariaat tot begin oktober 2023 om een omroep voor te stellen.

Voorstel: gezamenlijke omroep voor Waalre, Eindhoven en Geldrop bij Studio040

Geldrop, Eindhoven en het Commissariaat voor de Media adviseren Waalre het raadsvoorstel te schrijven voor Studio040 waaraan gemeente Geldrop deelneemt net als Eindhoven. Daarbij krijgt ook Waalre uitstel tot het geven van advies aan het Commissariaat tot uiterlijk 22 december 2023. Na het advies van de gemeenteraden aan het Commissariaat vindt door hen een toetsing plaats. Één aanvraag moet worden afgewezen bij Geldrop-Mierlo. Na het verstrijken van de termijn beoordeelt het Commissariaat of tot besluitvorming kan worden overgegaan.

De gemeenteraad toetst alleen onderstaande vragen en kan geen keuze maken voor een omroep

Het Commissariaat voor de Media vraagt de gemeenteraad Waalre om de volgende vragen te beantwoorden voor een zorgvuldig en deugdelijk gemotiveerd advies.

De gemeenteraad moet de volgende vragen met "ja" of "nee" beantwoorden volgens het wettelijk advies:

1. Is de aanvrager een rechtspersoon naar Nederlands recht met volledige rechtsbevoegdheid? Met andere woorden: is het een stichting of een vereniging?
2. Stelt de aanvrager zich ten doel op regionaal niveau de publieke mediaopdracht uit te voeren door media-aanbod te verzorgen dat is gericht op de bevrediging van maatschappelijke behoeften die in de gemeente(n) leven?

3. Heeft de aanvrager volgens de statuten een orgaan dat het beleid voor het media-aanbod bepaalt?
4. Is dit programmabepalend orgaan (hierna: pbo) representatief samengesteld met de belangrijkste in de regio voorkomende maatschappelijke, culturele, godsdienstige en geestelijke stromingen?

Omdat het om een gezamenlijk advies gaat voor meerdere gemeenten (Eindhoven, Geldrop-Mierlo en Waalre) moet ook aan de volgende voorwaarden zijn voldaan:

5. De betrokken gemeenteraden verwoorden in hun adviezen dat zij in aanmerking hebben genomen dat het een aanwijzingsaanvraag betreft voor meerdere gemeenten.
6. De betrokken gemeenteraden over dezelfde pbo-ledenlijst advies hebben uitgebracht.

Deze bijlage bevat de onderbouwing van dit advies.

Toetsing vragen

1. Stichting Omroep Eindhoven en omgeving is een rechtspersoon naar Nederlands recht. Dit is opgenomen in de bijlage 5 statuten, artikel 1. Het gaat om een stichting.

2. Omroep Eindhoven stelt zich tot doel op lokaal niveau de publieke media-aandacht uit te voeren door media-aanbod te verzorgen dat is gericht op de bevrediging van maatschappelijke behoeften die in de gemeenten leven.

Dit is opgenomen in bijlage 5 statuten artikel 3, 1b. In het redactiestatuut 2022 (bijlage 9 artikel 1) staat opgenomen dat de Omroep Eindhoven als doel heeft "het op lokaal niveau uitvoeren van de publieke media-opdracht door het verzorgen van media-aanbod dat gericht is op de bevrediging van maatschappelijke behoeften die in het verzorgingsgebied waarop de instelling zich richt leven, en het verrichten van alle activiteiten die nodig zijn om daarmee een publieke taak te vervullen".

3. De aanvrager heeft volgens de statuten artikel 10 een programmabeleid bepalend orgaan (pbo).

Dit is opgenomen in bijlage 5, artikel 10, lid 1. Hierin staat "De stichting kent een programmabeleid bepalend orgaan (pbo). Dit orgaan heeft tot taak: a. het bepalen van het beleid voor het media-aanbod en b. toetsing van de in het beleid voor het media-aanbod verwoorde uitgangspunten.

Daarnaast geeft de omroep aan dat het pbo zich bevindt in een directie en bestuurlijke overgangperiode zie bijlage 4 toelichting pbo. Sinds januari heeft Omroep Eindhoven een nieuwe directeur. Alle processen worden doorlopen en kritisch bekeken. In deze overgang zijn ook leden van de pbo vertrokken en is de ambitie uitgesproken dat nieuwe leden geworven worden. Door alle veranderingen gaat dit minder snel. De directeur spreekt uit dat de pbo verder aangevuld wordt en dat deze diverser en inclusiever wordt dit jaar.

4. De samenstelling van het programmabeleid bepalend orgaan is representatief voor het in de gemeente voorkomende stromingen: maatschappelijke, culturele, godsdienstige en geestelijke.

Dit is opgenomen in bijlage 5, artikel 10, lid 2. De samenstelling van het pbo dient zodanig te zijn, dat het pbo representatief is voor de in de gemeente voorkomende maatschappelijke en godsdienstige en geestelijke stromingen. In het pbo hebben tenminste vijf vertegenwoordigers van deze stromingen zitting. In het pbo is minstens een vertegenwoordiger uit de stroming etnische en culturele minderheden opgenomen. Daarnaast kunnen maximaal 3 leden op persoonlijke titel zitting nemen. Dit aantal bedraagt ten hoogste de helft van het minimum aantal representatieve leden. In bijlage 2 het aanvraagformulier staat in bijlage A het overzicht programmabeleidbepalend orgaan genoemd. Hier staan de leden van het pbo vermeld.

5. De betrokken gemeenteraden verwoorden in hun adviezen dat zij in aanmerking hebben genomen dat het een aanwijzingsaanvraag betreft voor meerdere gemeenten. Waalre heeft met gemeente Eindhoven en Geldrop-Mierlo en Omroep Eindhoven geregeld overleg gevoerd via verschillende kanalen. Alle 3 de gemeenten dienen een advies in. Het is mogelijk dat gemeente Geldrop-Mierlo niet verder gaat met Omroep Eindhoven en Omgeving.

In bijlage 5 artikel 3 lid 1 van de statuten is opgenomen:

- "de stichting heeft tot doel het verzorgen van media-aanbod bestemd voor de gemeente Eindhoven en omliggende gemeenten die onderdeel zijn van de agglomeratie Eindhoven,"... en
- "Het op lokaal niveau uitvoeren van de publieke mediaopdracht door het verzorgen van media-aanbod dat gericht is op de bevrediging van maatschappelijke behoeften die in de gemeente waarop de instelling zich richt leven, en het verrichten van alle activiteiten die nodig zijn om daarmee een publieke taak te vervullen".

In artikel 3 lid 2 staat:

- De stichting gebruikt haar zendtijd geheel voor een media-aanbod dat in het bijzonder bedoeld is voor de inwoners van de gemeenten zoals bedoeld in lid 1 van dit artikel.

Studio040 heeft met Omroep Best, Lokale Omroep Nuene, Radio S & B Son en Breugel een samenwerkingsverband voor een aanvraag voor het stimuleringsfonds Journalistiek. Het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek stimuleert de kwaliteit, diversiteit en onafhankelijkheid van de journalistiek in Nederland. Dit doet ze door met subsidieprogramma's en onderzoek de vernieuwing en verduurzaming van de journalistieke infrastructuur te bevorderen (bijlage 7 Samenwerkingsverband)

6. De betrokken gemeenteraden over dezelfde pbo-ledenlijst advies hebben uitgebracht. De lijst met pbo-leden is bij de aanvraag gevoegd bijlage 2 Aanvraagformulier Overzicht programmabeleidsbepalend orgaan. De volgende stromingen zijn vertegenwoordigd: onderwijs, zorg, maatschappelijk/cultuur, religieus (2x), maatschappelijk/zorg, minderheden/maatschappelijk, onderwijs/minderheden, bedrijfsleven/MKB.

De lijst met pbo-leden zit in een directie en bestuurlijke overgangperiode zie bijlage 4 en argument 3. Gemeente Geldrop-Mierlo heeft van 2 aanbieders een inschrijving ontvangen. Er is geen andere omroep die zich voor Waalre heeft ingeschreven.

Opmerkingen

Gemeenten ontvangen middelen voor lokale media in het gemeentefonds, maar zijn vrij in het bepalen van de hoogte van de gemeentelijke bijdrage aan de lokale publieke omroep. Om de onafhankelijkheid van de lokale omroep beter te borgen zal de bekostiging voortaan via het Rijk lopen en er zal ook meer geld gaan naar de omroepen. Daarbij is schaalvergroting wenselijk voor een onafhankelijke en financieel gezonde omroep. De wens is dat er per verzorgingsgebied een lokale omroep is. De NLPO heeft een coördinerende rol. Er komen heldere kwaliteitseisen voor de lokale omroep. Het debat over het nieuwe bestel lokale omroepen is uitgesteld naar het najaar. De VNG adviseert daarbij het basisbedrag van het rijk plus een aanvulling door gemeenten uit het gemeentefonds.

Vanaf 2015 handelt het om een bedrag per huishouden voor lokale omroepen in het gemeentefonds. Dit heeft te maken met het groot onderhoud van het gemeentefonds en de totstandkoming van het nieuwe Cluster Cultuur en Ontspanning, waarvan de lokale omroepen deel uitmaken. Het bedrag per huishouden voor lokale omroep in het gemeentefonds 2015 is door het ministerie van BZK becijferd op € 1,14 per huishouden. Dit is sindsdien niet herkenbaar te zien in de gemeentefondscirculaires, het moet jaarlijks

aangepast worden met het voor dat jaar geldende accres in het gemeentefonds. Gemeenten kunnen de voor hen geldende aantal woonruimten en huishoudens vinden in de excelbestanden bij de circulaire gemeentefonds op de site van de rijksoverheid, ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. (bron nieuws VNG 23 juni). Waalre berekent de huishoudens via de huishoudens WOZ aan het begin van ieder kalenderjaar.

Het kabinet investeert vanaf 2026 16 miljoen extra in lokale omroepen en wil de omroepen daarmee professioneler maken (nieuwsbericht VNG 30 mei 2023) Het geld is bedoeld om de vorming van grotere groepen omroepen te stimuleren door zwaardere kwaliteitseisen aan lokale omroepen te stellen. Een grotere omroep heeft meer geld nodig om professionele journalisten in dienst te nemen. Daarbij krijgen omroepen vanaf 2026 rechtstreeks geld van het rijk. Hun financiële basis wordt daarmee stabiel en hun positie wordt onafhankelijker. Het unieke karakter van de steek moet gaan doorwerken in de programma's en in de aanwezigheid binnen de gemeenschap.

Waalre is een kleine speler met een geringe subsidie in het geheel.

Waalre betaalt in 2023 bijna € 12.000. Met daarnaast een subsidie van Eindhoven van € 452.000 met een aanvullende subsidie voor projecten en Geldrop-Mierlo € 23.000 volgens begroting 2023 van de streekomroep zijn wij een kleine speler in het geheel, zie bijlage 10 staat van baten en lasten. Er zijn geen specifieke afspraken gemaakt over de uit te zenden uren zoals gemeente Eindhoven heeft. Dit is alleen mogelijk volgens de wet als er een aanvullende subsidie bijkomt. Dat heeft te maken met de onafhankelijkheid van een omroep. In Eindhoven zijn projectafspraken overeengekomen met een aanvullende subsidie, € 60.000.

Het is niet mogelijk om een aanwijzing als lokale omroep tijdelijk te verlengen. Daarom is het wenselijk dat Studio040 ook na 18 december 2023 lokaal media-aanbod blijft verzorgen.

Het Commissariaat verbindt om die reden geen gevolgen aan het aflopen van de huidige aanwijzing, zolang het Commissariaat nog geen besluit heeft genomen over de nieuwe aanwijzingsperiode. Dit is terug te lezen in bijlage 3 Adviesbrief Waalre, voetnoot 7.